

Objavljeno 15.02.2015. u 16:09

Kolumna Mladena Krnića

Dalmovnica: Odličje na reverima dalmatinskih težaka



Noćnjak 2014. / Foto: Luka Gerlanc/CROPIX

Zadružni savez Dalmacije našao se prošlog ponedjeljka u zaista dobrom društvu. Toga dana, naime, hrvatski predsjednik dr. **Ivo Josipović** na samom isteku svoga petogodišnjeg mandata uručio je visoka odličja – zadnja putem kojih je imao priliku kao šef države zahvaliti dobitnicima na njihovim zaslugama za Hrvatsku - a među tih petnaest u neku ruku povijesnih laureata našao se, eto, i dalmatinski Zadružni savez, i to, da se odmah razumijemo, s mnogo dobrih razloga.

„Svaki put me događaj uručivanja odličja ispunjava ponosom jer ima ljudi - unatoč teškim vremenima i razmišljanjima kako su sebičnost i egoizam danas glavni pokretači - koji su spremni uložiti sebe, svoj trud, znanje i pamet za dobrobit drugih i naše domovine“ - bile su riječi predsjednika Josipovića na prigodnoj svečanosti na Pantovčaku, a u njima se naš regionalni Zadružni savez zbilja može naći i prepoznati bez ostatka, budući da su upravo načela solidarnosti i uzajamnosti temelj na kojemu počiva (i u svjetskim razmjerima veliki) zadrugarski pokret.

„Tek predanim radom i življenjem među zadugarima može se razumjeti one sjajne zadružne postulate o uzajamnoj pomoći i potpunoj jednakosti svih u upravljanju zadružnim poslovima, jer sve to djeluje poput utopije dok se, gledajući oko sebe, ne uoče izvrsni plodovi narasli na zasadama zadruge“ - kaže u povodu odličja na zadružnom reveru prvi čovjek Saveza **Lordan Ljubenkov**, dodajući, ne bez ponosa, da su mnoga mala (i ne samo) dalmatinska mjesta danas živa - s mladim ljudima i djecom na popisima mještana - uvelike zaslugom tamošnjih zadruga u kojima se ne juri za profitom, nego teži zdravom, uzajamnošću prožetom životu, što je, veli, učinilo da, primjerice, pošip, dingač ili babiće postanu svjetski priznate vinske marke „izrasle“ znatnim dijelom u zadružnim vinogradima. „Ipak, puno je u nas mjesta“ - ističe Ljubenkov - „koja još čekaju onu

povezujuću iskru zajedništva; onakvu kakva je prije čak 150 godina na Korčuli upalila prvu, pravu zadrugu u Dalmaciji.“

I da, visoko odličje današnjem Zadružnom savezu Dalmacije prilika je za makar kratke izvode iz duge povijesti zadrugarstva koje od davnih zemana bitno obilježava život gdje god se u nas obrađuje zemlja ili „tuče more“.

„Naše zadruge i nisu drugo nego velike obitelji udružene pod jednim krovom, lađe upućene jednim pravcem. I ovom lađama hoće se vidika i kormilara, a to je upravo ovaj naš Zadružni savez. Ovo je jaka četa dobrovoljnih vojaka iz sredine našeg puka koja se počela ozbiljno misliti za se.

U prvom udruženju ove vrste u Dalmaciji odskače snaga našega naroda, Zadružni savez preuzeo je na se tešku brigu kućnoga starješine, da nadgleda, vodi i upućuje na dobro ovu udruženu snagu“, bilo je zapisano, prije 107 godina, u uvodniku prvog broja lista „Zadrugar“ što ga je kao „vlasnik i izdavaatelj“ pokrenuo Zadružni savez u Splitu.

U tom iznimno zanimljivom rukopisu navedeno je da se „hoće našem narodu poduke, uzgojiti ga, da živi u krvavom trudu, razboritoj štednji, u tvrdom poštenju, u čudorednom kršćanskom ponašanju; ovo su velike glavnice, koje nam treba podržati u narodu i koje nikada ne ginu“, što su - nesumnjivo - „božje zapovijedi“ na kojima je zadrugarstvo gradilo i čuvalo svoje mjesto pod suncem, od prapočela do, evo, današnjeg državnog odličja.

A da je orden zaslužen, aktualni Zadružni savez Dalmacije - usput, jedna od rijetkih, ako ne i jedina institucija koja ima Dalmaciju u svom imenu - pokazuje svakodnevno, „na terenu“, i to nizom svojih ideja, poteza, akcija i mjera za koje se može kazati da pokrivaju prostor od poduzetničke akademije do „težačkih festivala“, iza kojih stoji svojim autorskim potpisom.

I da ništa drugo u Savezu nisu pokrenuli osim Sabatine i Noćnjaka, bilo bi to dovoljno za dobar rejting jer su te dvije težačke manifestacije - veliki skupovi vinogradara i maslinara, odnosno vinara i uljara - postale glavne referentne točke za premjeravanje stanja i (ne)prilika u te dvije kultne proizvodne grane našega podneblja.

U tim sektorima od kojih - može se kazati s jedva nešto malo pretjerivanja - živi pola Dalmacije, ostvaren je i zaslugama Saveza bitan napredak na svim razinama, od motike do tržišta, ali je na sceni i puno situacija kad se moraju liječiti rane (uvik krupa za jematvu, uvik suša u pojima...) i raspletati kojekakvi gordijski čvorovi. Prva prilika za to pred vratima je - Noćnjak u Trogiru, krajem idućeg mjeseca. Vidimo se.

MLADEN KRNIĆ